

Rahavoogude aruanne

■ TEKST: HELJE KÕUTS

Audiitori assistent
Brokerman OÜ juhatuse liige

Raamatupidamise seaduse kohaselt kuulub raamatupidamise aastaaruande põhjaruannete hulka rahavoogude aruanne, mis kajastab raamatupidamiskohustulase aruandeperioodi rahavoogusid. See aruanne on finantsanalüütikutele üks olulisemaid infoallikaid investeerimisotsuste tegemisel. Rahavoogude aruande ülesanne on anda ülevaade sellest, kust pärinevad ettevõtte rahalised vahendid ning millele ta neid kulutab. Laekumisi ja väljamakseid kajastatakse rühmitatuna vastavalt nende eesmärgile:

- äritegevusest tulenevad rahavood
- investeerimisest tulenevad rahavood
- finantseerimistegevusest tulenevad rahavood

Raamatupidamise seaduse § 19 (3) lubab äritegevusest tulenevate rahavoogude kajastamisel kasutada otsemeetodit või kaudmeetodit. Otsemeetodil näidatakse kõik põhilised laekumised (kaupade ja teenuste müügist saadud raha) ja väljamaksete (tarnijatele tasutud raha, makstud palgad ja maksud) liigid tegelikult laekunud summadena. Kaudmeetodil korrigeeritakse aruandeperioodi kasumit mitterahaliste majandustehingute mõjuga, äritegevusega seotud varade ja kohustuste saldode muutusega ning investeerimis- või finantseerimistegevusest tulenevate rahavoogudega seotud tulude ja kuludega. Kuna otsemeetodi rakendamine on tehniliselt keerukas ja eeldab vastava raamatupidamistarkvara olemasolu, siis väga paljud Eesti ettevõtted kasutavad äritegevuse rahavoogude kajastamisel kaudmeetodit.

Investeerimistegevusest ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse alati otsemeetodil.

Järgnevalt kirjeldatavad rahavoogude aruande koostamise põhimõtted on mõeldud konsolideerimata ja mitte finantsasutuste aruannetele.

RAHAVOOGUDE ARUANNE KAUDMEETODIL

Rahavood äritegevusest

Kaudmeetodil äritegevusest tulenevate rahavoogude kajastamisel on soovitatav alustada ärikasumist, sest puhaskasumist alustades tuleb teha korrigeerimised ka finantstulude ja -kuludega.

Ärikasumist alustades mitterahaliste tulude ja kulude põhilised korrigeerimised ja rahavoogude aruandes kasutatavad märgid:

- amortisatsioonikulu(+)
- moodustatud eraldised(+)
- moodustatud reservid(+)
- kasum(-)/ kahjum(+) põhivara müügist
- kasum võlanõudest loobumisel(-)

Äritegevusega seotud varade ja kohustuste saldode muutustena näidatakse ettevõtte tavapärase tegevusega seotud bilansikirjete muutused: nõuded ja ettemaksed (välja arvatud tasaarvlemised); varud; võlad ja ettemaksed (välja arvatud tasaarvlemised).

Bilansikirjete muutuse arvutamisel on oluline meeles pidada, et bilansi aktivas muutuse arvutamisel tuleb algsaldost lahutada lõppsaldost ja bilansi passiva kirjete puhul lõppsaldost algsaldost. See tähendab, et käibevarade suurenemisel tekib rahavoogude aruandes (-) miinus ja vähenemisel (+) pluss märk. Lühiajaliste kohustuste muutuste arvutamisel tekib suurenemisel (+) pluss ja vähenemisel (-) miinus märk.

Mitterahaliste tulude korrigeerimisel on tulud alati (-) miinus märgiga ja kulud alati (+) pluss märgiga. See tähendab, et kasumit saades oleme kasumiaruandes tulusid suurendanud ja nüüd korrigeerimisel peame vastavad tulud lahutama, kahjumit saades aga oleme kasumit vähendanud ja peame nüüd need summad uuesti juurde liitma.

Rahavood investeerimistegevusest

Investeerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid näidatakse alati otsemeetodil, see tähendab tegelikult laekunud ja tasutud summa-dena. Investeerimise alla kuulub ettevõtte raha paigutamine erinevatesse vahenditesse.

Rahavoogude aruandes investeerimistegevuse all kajastatavad kirjed ja kasutatavad märgid:

- materiaalse ja immateriaalse põhivara ost(-) ja müük(+)
- kinnisvarainvesteeringute ost(-) ja müük(+)
- tütar- ja sidusettevõtete ost(-) ja müük(+)
- muude finantsinvesteeringute ost(-) ja müük(+)
- teistele osapooltele antud laenud(-)
- antud laenude tagasimaksud(+)
- kauplemiseesmärgil soetatud derivatiivide ost(-) ja müük(+)
- saadud intressid(+) ja dividendid(+)

Varade müügil tuleb silmas pidada, et rahavoogude aruandes näi-

datakse alati müügist tegelikult laekunud summad (ilma käibemaksuta), kasumid ja kahjumid näidatakse ärikasumi korrigeerimise all.

Varade soetamisel näidatakse ainult varade eest tegelikult tasutud summad (ilma käibemaksuta), kapitalirendi ja järelmaksuga soetatud varade puhul ei näidata varade soetamist, vaid tasutud kapitalirendi ja järelmaksu makseid.

Rahavood finantseerimistegevusest

Finantseerimistegevusest tulenevad rahavood näidatakse samuti nagu investeerimisest tulenevad rahavood alati otsemeetodil. Finantseerimistegevusena näidatakse investeerimiseks saadud raha allikaid.

Rahavoogude aruandes finantseerimistegevuse all kajastatavad kirjed ja kasutatavad märgid:

- laenude saamine(+)
- saadud laenude tagasimaksud(-)
- kapitalirendi maksud(-)
- aktsiate emiteerimine(+)
- omaaktsiate ostmise ja müük(+)
- dividendide maksmine(-)

NÄIDE 1

Bilansikirjed	perioodi lõpp	perioodi algus
Lühiajalised laenukohustused	20 000	60 000
Pikaajalised laenukohustused	50 000	20 000

Rahavoogude aruandes rahavood finantseerimistegevusest

Laenude saamine	+50 000
Saadud laenude tagasimaksud	-60 000

Kontroll

Passivas lahutasin lõppsaldost algsaldo:

$(20\ 000 + 50\ 000) - (60\ 000 + 20\ 000) = -10\ 000$

Rahavoogude aruandes $+50\ 000 - 60\ 000 = -10\ 000$

Analoogselt saab kontrollida kõiki kirjeid.

Kui kõik bilansikirjed on ära kasutatud, peaks rahavoogude aruanne valmis olema. Kui raha muutus bilansis on sama mis rahavoogude aruandes, oleme jõudnud edukalt rahavoogude aruandega valmis, kui aga tulemus erineb muutusest bilansis, siis peaksime uuesti alustama. Oma tööd uuesti kontrollides tuleb hoolega jälgida, et ei satuks märgiviga, sest numbrid võivad küll õiged olla, aga kui kusagil on miinuse asemel pluss või vastupidi, ei õnnestu meil õiget tulemust saada.

Rahavoogude aruande oluliste kirjete kohta on vajalik raamatupidamise aastaaruande lisades anda selgitused. Otsustamiseks millised kirjed on olulised, võiks lähtuda sellest, et firmavälisel tarbijal oleks ilma lisainformatsioonita võimalik aru saada esitatud näitajatest.

NÄIDE 2

Järgnevalt vaatame rahavoogude aruande koostamist ühe konkreetse näite põhjal.

Lähteandmed**Raamatupidamisbilanss**

AKTIVA			
	Seos	31.12.2005	31.12.2004
Käibevara			
Raha		97 000	65 000
Nõuded ja ettemaksud			
• Nõuded ostjate vastu	2	75 000	80 000
• Muud lühiajalised nõuded	7	100 000	
• Varud	3	300 000	120 000
Põhivara			
Kinnisvarainvesteeringud	6	300 000	70 000
Materiaalne põhivara	5	345 000	254 000
Aktiva kokku		1 217 000	589 000
PASSIVA			
	Seos	31.12.2005	31.12.2004
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused			
• Lühiajalised laenud	8	20 000	50 000
• Kapitalirendi kohustus	5	290 000	75 000
• Järelmaksu kohustus	9	18 000	
Võlad ja ettemaksud	4	165 000	150 000
Lühiajalised eraldised	10	5 000	
Pikaajalised kohustused			
Laenud	8	300 000	20 000
Omakapital osaühingus			
Osakapital nimiväärtuses		40 000	40 000
Eelmiste perioodide jaotamata kasum		254 000	154 000
Aruandeaasta kasum	1	125 000	100 000
Passiva kokku		1 217 000	589 000

Kasumiaruanne

	Seos	2005
Äritulud		
Müügitulu		850 000
Muud äritulud		5 000
Äritulud kokku		855 000
Ärikulud		
Kaubad, toore, materjal ja teenused		-411 800
Mitmesugused tegevuskulud		-150 000
Tööjõu kulud		-160 200
Põhivara kulum ja väärtuse langus	5	-5 000
Ärikulud kokku		-727 000
Ärikasum		128 000
Finantstulud ja -kulud		
Intressikulud	1	-7 000
Muud finantstulud ja -kulud	1	4 000
Kasum		125 000

Ettevõtte raha muutuse perioodi jooksul kokku annab erinevate rahavoogude summeerimine.

Oma töö kontrollimiseks on rahavoogude aruannet koostades otstarbekas töö käigus ära märkida bilansis kasutatud kirjed. Vastavate kirjete summeeritud muutus peab võrduma rahavoogude aruandes vastavate kirjete summana.

- Ettevõtte on soetanud kapitalirendi teel põhivaraobjekti väärtusega 350 000 krooni, aruandeperioodil on tasunud kapitalirendi makseid selle põhivara eest 60 000 krooni. Samas on ettevõtte eelmisest perioodist üleval kapitalirendi kohustus, mille makseid on aruandeperioodil tasunud 75 000 krooni.
- Põhivara müüdi müügihinnas 260 000 krooni, mille raamatupidamislik jääkväärtus oli 254 000 krooni.
- Soetati kinnisvarainvesteering 200 000 krooni väärtuses.
- Varem soetatud kinnisvarainvesteeringu väärtust hinnati 30 000 krooni võrra suuremaks.
- On antud lühiajalist laenu 150 000 krooni, millest on samal aruandeperioodil tagasi laekunud 50 000 krooni.
- On saadud pikaajalist laenu 300 000 krooni, varem saadud pikaajalist laenu on ümber periodiseeritud lühiajaliseks laenuks 20 000 krooni ulatuses ja tagasi makstud lühiajalist laenu 50 000 krooni.
- On soetatud järelmaksuga väikevahendeid väärtusega 25 000 krooni ja aruandeperioodil vähendatud sama kohustust 7 000 krooni võrra.
- Moodustatud eraldis 5 000 krooni.

Lahendus

Rahavoogude aruanne

	Seos	2005
Rahakäive äritegevusest		
Ärikasum	1	128 000
Korrigeerimised:		
Põhivara kulum	5	5 000
Kasum põhivara müügist	5	-6 000
Kinnisvarainvesteeringu ümberhindlus	6	-30 000
Arvestatud eraldised	10	5 000
Järelmaksuga ostu kulu	9	25 000
Varade ja kohustuste saldode muutused		
Nõuete ja ettemaksete muutus	2	5 000
Varude muutus	3	-180 000
Kohustuste ja ettemaksete muutus	4	15 000
Kokku		-33 000
Rahakäive investeerimisest		
Põhivara müük	5	260 000
Kinnisvarainvesteeringu soetus	6	-200 000
Antud laenud	7	-150 000
Antud laenude tagasimaksud	7	50 000
Saadud intressid	1	4 000
Kokku		-36 000
Rahakäive finantseerimisest		
Saadud laenud	8	300 000
Laenude tagasimaksud	8	-50 000
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksud	5	-135 000
Järelmaksu maksud	9	-7 000
Makstud intressid	1	-7 000
Kokku		101 000
Raha ja rahaekvivalentide muutus		32 000
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses		65 000
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus		97 000
Raha ja raha ekvivalentide muutus		32 000

SELGITUSED

Aruannetes on seoste lahtris numbrid, mida saab jälgida aruande koostamisel ja selgituste lugemisel.

- Kuna aruande koostamist alustati ärikasumist, siis peame kasumi-aruande kirjed, mis on peale ärikasumit, paigutama rahavoogude aruandes vastavatele kirjetele.

Kontroll:

rahavoogude aruandes (+128 000 + 4000 - 7000 = +125 000)
bilansis (+125 000 - 0 = +125 000)

- Nõuete ja ettemaksete muutus bilansis, algsaldost lahutame lõppsaldo (+80 000 - 75 000 = +5 000).
- Varude muutus bilansis, algsaldost lahutame lõppsaldo (+120 000 - 300 000 = -180 000).
- Kohustuste ja ettemaksete muutus bilansis, lõppsaldo lahutame algsaldo (+165 000 - 150 000 = +15 000).
- Kõigepealt märgime tegelikult laekunud ja tasutud summad. Põhivara müüdi müügihinna 260 000 krooni (investeeringustegevus). Kuna põhivara jääkmaksumus oli 254 000, siis saime kasumit põhivara müügist 6 000 krooni (ärikasumi korrigeerimine). Kasumiaruandest näeme, et on arvestatud põhivara kulumit 5 000 krooni (ärikasumi korrigeerimine). Ettevõtte on soetanud põhivara 350 000 krooni eest kapitalirendi teel. Kuna põhivara eest ei ole tasutud, siis ei näidata rahavoogude aruandes põhivara soetust, vaid märgitakse finantseerimistegevuse all tegelikult tasutud kapitalirendi maksed. Lähteandmetes on ära toodud, et ettevõtte on tasunud ka varasemat kapitalirendi kohustust ja kuna on tegemist raha liikumisega, siis näitame ka selle summa rahavoogude aruandes finantseerimistegevuse all.

Kontroll:

nende ridade summad rahavoogude aruandes (+5 000 - 6 000 + 260 000 - 135 000 = +124 000)
peab andma bilansis põhivara (+254 000 - 345 000 = -91 000)
ja kapitalirendi kohustuse (+290 000 - 75 000 = +215 000)
muutuse (-91 000 + 215 000 = +124 000).

- Soetati kinnisvarainvesteering 200 000 krooni väärtuses (investeeringustegevus). Ettevõtte on olemasolevat kinnisvaraobjekti

väärtust üles hinnanud 30 000 krooni võrra. Selle tehinguga raha ei liikunud, ettevõtte suurendas mitterahalise tehinguga kasumit ja rahavoogude aruandes tuleb seetõttu korrigeerida ärikasumit.

Kontroll:

rahavoogude aruandes (-30 000 - 200 000 = -230 000)
bilansis (+70 000 - 300 000 = -230 000).

- Ettevõtte on andnud laenu 150 000 krooni ja samal aastal on antud laenu tagasi laekunud 50 000 krooni (rahavood investeeringustegevusest). Antud laene ja tagasimakseid näidatakse sageli rahavoogude aruandes saldeeritult. Nii ei ole õige.

Kontroll:

rahavoogude aruandes (-150 000 + 50 000 = -100 000)
bilansis (0 - 100 000 = -100 000).

- Ettevõtte on saanud pikaajalist laenu 300 000 krooni (finantseerimistegevus) ja tagasi maksnud lühiajalist laenu 50 000 krooni (finantseerimistegevus). Pikaajalist laenu on ümber periodiseeritud lühiajaliseks laenuks, kuna selle tehinguga ei toimunud raha liikumist ega ka kasumi mitterahalist muutust siis seda tehingut rahavoogude aruandes ei kajastata.

Kontroll:

rahavoogude aruandes (+300 000 - 50 000 = +250 000)
bilansis lühiajalise kohustuse muutus (+20 000 - 50 000 = -30 000)
pikaajalise kohustuse muutus (+300 000 - 20 000 = +280 000).
Muutus kokku (-30 000 + 280 000 = +250 000).

- Ettevõtte on soetanud järeilmaksuga väikevahendeid 25 000 krooni eest. Selle tehinguga on vahendatud ärikasumit mitterahalisel teel ning rahavoogude aruandes peame selle summa ärikasumile juurde liitma. Kuna osaliselt on vähendatud järeilmaksu kohustust, siis näitame selle summa rahavoogudes finantseerimistegevuse all.

Kontroll:

rahavoogude aruandes (+25 000 - 7000 = +18 000)
bilansis (+18 000 - 0 = +18 000).

- Ettevõtte on üles võtnud eraldise, see tehing vähendab mitterahalisel teel kasumit ja kuna raha liikumist ei ole toimunud korrigeerime selle summa võrra ärikasumit.

Kontroll:

rahavoogude aruandes (+5 000) bilansis (+5 000 - 0 = +5 000). **RP.**

TÄHELEPANU

Otsemeetodil näidatakse kõik põhilised laekumised (kaupade ja teenuste müügist saadud raha) ja väljamaksete (tarnijatele tasutud raha, makstud palgad ja maksud) liigid tegelikult laekunud summadena.

Kaudmeetodil korrigeeritakse aruandeperioodi kasumit mitterahaliste majandustehingute mõjuga, äritegevusega seotud varade ja kohustuste saldode muutusega ning investeeringis- või finantseerimistegevusest tulenevate rahavoogudega seotud tulude ja kuludega.